

MOBBİG Çalışma Esasları Önerisi

Nur ESİN

İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Bölümü

İstanbul Teknik Üniversitesinde, 1980 yılından beri görev yapmaktayım. Doktora çalışmalarım ve Yüksek Lisans çalışmalarım Mimari Tasarım Anabilim Dalında gelişti. Bu görevlerime ek olarak MİAK, Mimarlık Akreditasyon Kurulu'nda ve Mimarlar Odası'nın Sürekli Mesleki Gelişim Birimi'nde görevliyim. Son dönemde ilgi ve araştırma alanım Tasarlama Psikolojisi ve Mekân Psikolojisidir.

Bu toplantıda şu anda size sunmakta olacağım metin, aslında sizin aşına olduğunuz bir metin. MOBBİG Tarihçesi ve Çalışma Esasları'nın oluşturulması konusunda, İbrahim Numan, Çetin Türkçü ve Selahattin Önür Hocalarımızla oluşan komisyonumuza görev verilmişti. MOBBİG Edirne toplantısında yer alan atölye çalışmaları bölümünde konu üzerinde çalıştık. Burada sizlere bu esasları okuyarak nasıl geliştirebileceğimiz konusundaki fikirlerinizi almak istiyoruz.

Başlangıçta şunu ifade etmeliyim ki, MOBBİG bence dostluk ve saygı ilişkileri çerçevesinde giden gönüllü bir beraberliktir. Daha sonra ihtiyaç nedeniyle, konunun kurumlaşmaya gidebileceği ve bundan MOBİG'in ve üyelerimizin yarar sağlayabileceği, kendi sekreteryası, hatta bütçesinin olup olmayacağı konularını düşündük. MOBBİG'ten tabii çok şey bekliyoruz, onun işlevleri ile bütün eksiklerimizi kapatacağını düşünmeye başlar hale geldiğimizi biliyoruz. Ama bu gelişmeler içinde MİAK'da, MİDEKON'da, bizim yine kurmuş olduğumuz kuruluşlarımızla yavaş yavaş işlev görmeye başlayınca, farklı oluşumlara ihtiyaç bulunduğu ve kurumlaşma işlevinden öte, MOBBİG birlikteliğinin bir okulu olduğu kanaatine ulaştım.

MOBBİG'in içine dahil olduğumuz andan itibaren öğrenme sürecimiz başlıyor, paylaşma sürecimiz başlıyor ve bundan büyük yarar sağlıyoruz. Kimi zaman MOBBİG'in tekrar edilerek aynı şeylerin döndüğünü düşünüyoruz, ama şu an geldiği noktada, burada bulunmanın öğrettiği bilgiyi başka hiçbir kurumda bulamadığımı ve bulamayacağımı söylemek durumundayım. O zaman, bu oluşumu kurumlaştırmak yerine, gene acaba aynı dokusunu, aynı kapsayıcı ve öz-eleştiriye açık eğitici kurgusunu devam ettirmek daha mı iyi olacak? Diye de düşünmeden edemiyorum. Bu konudaki kişisel düşüncelerimi size aktarmış oldum. Sunuşa geçmeden önce; bu metin, 6 ay öncesinde ortaya çıkmış bir metindi. Farklı bir gözle kendi düşünceleriniz ışığındaki değerlendirmenizi sizlerden de talep ettik.

Kısa bir hatırlatma olmak üzere, MOBBİG'in Kuruluş Tarihçesi'ne bir göz atacak olursak: 1995 yılı. MOBBİG oluşumunun hepinizce malum olduğu şekilde, ortak dertlerimizi paylaşabilmek, Bölümlerimizdeki Mimarlık Eğitimi'ni, hatta çözüm arayabilmek için geliştirdiğimizi görüyoruz. O yıllarda başlayan toplantılarımızda henüz Vakıf Okullarının sayısı bu derece sayıca artmış değil, Anadolu'nun içerisinde Öğretim Üyesi eksikliği olan okullarımız eğitime başlamış durumda, birtakım büyük okullarımızda da farklı nitelikli sorunlarla uğraşıldığı dönemler bunlar.

Ondan sonra, 2000 li yılları aştıktan sonra ciddi bir fark görülmeye başlandı,

MOBBİG'teki kapsam olarak. Okulların birbirlerine bakışlarında, bu birliktelikte bir araya gelişin getirdiği, boşluk ortamının getirdiği bir paylaşım doğdu ve orada biz gerçekten programlarımızın geliştirilmesi aşamasında nasıl davranabileceğimizi tartıştığımız toplantılarda yer almaya başladık.

2006 Döneminde Mimarlar Odası'nın bu toplantılara destek vermesi, sadece bu toplantılara değil, yine birlikte kurduğumuz MİAK, MİDEKON gibi kendi oluşturduğumuz bünyelere de destek vermesi, bu bilgiyi sergilememiz açısından çok önemlidir; Milattır, takvimdir. Bunu çok büyük takdirle karşılamamız gerekiyor.

Bu tarihten sonra, tüm yaptığımız toplantılar kayıt altına alınmaya başladı. Şu anda, kim arzu ederse, hangi toplantıda, hangi gündemlerin olduğuna kolaylıkla ulaşabilir. Yasal bir çerçeve kazanmaya başladı. Sekreteryaya hizmetleri başladı, Oda ile olan bu birliktelik yaşandığı zaman. Arkadaşım da söz edecek, aynı toplantılara giden arkadaşlarım çok iyi bilirlen, gözlemlediğimiz kadarıyla AB eğitim kurumları da, bizden daha sonra, ACE'yle yani Mimarlık Meslek Birlikleri'yle, Kurumları'yla işbirliklerine başladılar.

Biz çok doğru zamanda, çok doğru ilişkiler içerisinde Eğitimin bütünlüğünü gözeterek, Yaşam Boyu Eğitim'i gözeterek, Oda'mızla işbirliği içerisindeyiz. Burada açılımlar var, MİAK denilince; Mimarlık Eğitim Akreditasyon Kurulu'nu kastediyoruz. Bu kurulumuzda da çok güzel gelişmeler kaydettiğimizi söyleyebiliriz kısaca.

MİDEKON, Mimarlık Dekanları Konsey'imiz çalışmaktadır. O da, YÖK nezdinde tanınmak üzere önem vererek oluşturduğumuz bir kuruluş. Bizim yasal yüzümüz, ortak üyeleri paylaşıyoruz, ortak sorunları paylaşabilmek için birlikte hareket ediyoruz. Hatırlatmak istiyorum, biz sistemi bir bütünün parçaları biçiminde geliştirmek istedik. Sanırım başarılı da olduk.

Bölüm Başkanlarımız, davet alarak kendileri bölümleri adına Mimarlık Eğitimi için Birlik, Avrupa Mimarlık Okulları Başkanları toplantılarına katılıyorlar. -Gülen Hanım biraz sonra anlatacak- Bu toplantıları düzenli olarak yapıyor. Yılda bir kez tekrarlanan bu toplantıların 12'cisi gerçekleşti. Bakın, biz MOBBİG'te XXVIII.-XXIX. MOBBİG'lerden söz eder durumdayız. Daha sık toplanıyor ve ortak sorunlarımızı onlara göre daha fazla tartışıyoruz. Daha önceki toplantılara katılan ACE Üyeleri ya da yurtdışından gelen üyeler de bu durumu takdir ediyorlar. Zaman zaman politik nedenlerle bir ileri, bir geri adım atmakla birlikte, çalışmalarımızı çok iyi bir noktaya taşımış bulunuyoruz. Burada da izlediğiniz gibi, gönüllü katılım esasıyla kurulmuş olan bu MOBBİG çalışmalarına arkadaşlarımız çok büyük bir ciddiyetle katılıyorlar. "Bu bir sivil toplumdur, gitmesek de olur" türü bir anlayışı hiçbir Bölümümüzden görmedik. Hepsi olabildiği kadar bu sistemin içerisinde yer alıyorlar ve bizlerle tüm verilerini ve bilgilerini paylaşıyorlar. Özellikle "Veri Tabanı Oluşturma Komisyonu" grubundaki arkadaşlarımızın geliştirdiği "Veri Tabanı Çalışmaları"nda, bu katılımlardaki ciddiyeti de gördük. Aynı şekilde, MOBBİG için ayrılmış olan web sayfamız uzun zamandan beri var, bunun da yavaş da olsa, işlerlik kazanmaya başladığını görüyoruz.

Çalışma Esaslarının amacı; esasında bu gönüllü birlikteliği yerleşmiş, ama kuralları bir şekilde bir kenara kaydedilmemiş olan davranış biçimini biraz daha şeffaf bir biçimde ortaya dökmekten ibarettir. Yoksa MOBBİG'i donmuş bir yapı haline

getirmek gibi bir kastı yok; hiçbir zaman da olmadı. Söylediğim gibi, yasal bir çerçeveye oturtmak, kurumsallaştırmak adına geliştirme düşünceleriyle yola çıkıldı. Şimdi tekrar dönüp sorguluyoruz, “Gerçek verimi MOBBİG’ten nasıl elde etmeyi başarabiliriz?” Doğru yolda çok güzel şeyler izledik, başka Kurumlarla da desteklenmekteyiz.

MOBBİG’in bir sivil inisiyatif olması bize güç kazandırdı. Avrupa Birliği nezdinde ya da UIA çalışmaları nezdinde de bildiğiniz gibi bütün diğer yapılarda da sivil inisiyatifin daha fazla saygınlık kazanmaya başladığını görüyoruz. Toplantıların gerçekleştiği tarihler yavaş yavaş yerleşmeye başladı. Yılda iki kez, Mayıs ve Kasım ayları içerisinde çalışmaların ev sahipliğini yapıyoruz. Bölüm Başkanlığı değişikliği bizim kurumlarımızda Avrupalı kurumlardan farklı olarak, çok sık gerçekleşen bir olaydır. Dekan ve Bölüm Başkanlığı gibi idari görevlerindeki arkadaşlar bunu iyi bilirler. Bunun için de MOBBİG kapalı bir kutu olarak kalmayı değil, daha geniş Kurumlarca temsil edilen, Kurumun önereceği katılımlarla zenginleşmeyi hedeflemiştir. Hatta sürekli çalışan komisyonları ve alt çalışma gruplarını da ilke olarak benimsemiştik. Bunu da sürdürüyoruz. Bu şekilde bu çalışma kültürümüz oluştu. Bizler komisyon üyeleri, raportörlük görevini yahut da bilgi derleme görevlerini yerine getiriyor, burada sizlerin huzuruna bu çalışmaları aktarmak üzere geliyoruz. Dönem Başkanları’nın birlikte katılması teklif ediliyor. Bu şeffaflaşma sürecinde hemen hemen bunu gerçekleştirdik. Diğer katılımcılarımızı ve misafirleri de şu anda olduğu gibi, bu toplantılar ağırlamaktadır. MİAK’a üye seçilirken yahut kâğıt üzerine geçecek kararların alınmaya başlamasında, tabii ki son karar verici MOBBİG üyeleri, yani Mimarlık Okulları Bölüm Başkanlarıdır.

Üyeler açısından baktığımız zaman, üye kapsamını az önce bizim açımızdan anlattım. Ancak, Komisyon Üyeleri’yle bunun zenginleştirildiğini de söyledim. Fakat KKTC, yani Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde de ÖSYM’den birlikte öğrenci aldığımız bu okulların temsilcilerinin de var olması, benzer bir biçimde Mimarlar Odası’nın bu çalışmalara katkı vermesi söz konusudur. Bir süredir de bu şekilde sürdürüyoruz çalışmalarımızı. Mimarlar Odası’nın düzenlediği Kurultay’lara gerek gündem oluşumunda gerekse görev almada bizler davet ediliyoruz ve katılıyoruz.

Ev sahibi Kurumun belirlenmesi konusunda, oturmuş bir düzen oluştu. Gönüllülük esası olduğu için, Kurumunun pozisyonu uygun olan kurumdan teklif geliyor. Mevsim itibariyle, içinde bulunan Akademik Dönemin yoğunluğu itibariyle yahut aktivitelerin yoğunluğu itibariyle Kurumların durumları uygun ise MOBBİG toplantılarına ev sahipliği yapmak üzere teklifler yapılıyor. O anlamda, herhangi bir zorlayıcı durum yok. Sadece zaman zaman, 6 aylık MOBBİG dönemlerinin arasına denk gelen dönemlerde de çok acil olarak Bölüm Başkanlarımızdan görüş üretilmesi gerektiği dönemler oldu. Bu dönemlerde MOBBİG’in ara toplantılar yaptığını da biliyoruz. Gerek duyduğu zaman, MOBBİG daha fazla sayıda toplantı da gerçekleştirebilmektedir.

Dönem Başkanlıkları, davet eden kurumun Bölüm Başkanı’nın ve bir önceki MOBBİG’e ev sahipliği yapmış Bölüm Başkanı’nın paralel yürüteceği bir çalışma biçimini benimsedik, bu alışkanlığı edinmiş bulunmaktayız. Bilgilerin aktarılması, adreslerin, güncellemelerin aktarılması ve bir sonraki gündemin belirlenmesi durumlarında bu işbirliğini Bölüm Başkanlarımızın mükemmel bir şekilde yerine getirdiğini hepimiz gözlemliyoruz.

Toplantı sonunda bir rapor yazma alışkanlığı da yerleşmeye başladı. Uzunca bir süreden beri -bir çeşit- Dönem MOBBİG'in Sonuç Bildirgesi gibi kabul edebileceğimiz, ama bağlayıcı olmayan, yeni MOBBİG'lerle, yeniden tartışabilecek, sadece 2009'un geçerlilik kazanan, paylaştığımız düşüncelerimizin yer aldığı belgeler bütünü oluştu.

Ses kayıtları, mümkün olabildiği kadar Mimarlar Odamızın desteğinde gerçekleştiriliyor. Şu an bizlere dağıtılmış olan çantalarımızın içinde bir önceki toplantımızın deşifresi var.

MOBBİG'in işlevlerinden birisi de, az önce konuştuğumuz gibi MİAK yani Mimarlık Akreditasyon Kurulu için üye vermek bu amaçla seçim gerçekleştirmektir. Mimarlık Akreditasyon Kurulu yasal çerçevesini oluşturabilmek için Mimarlar Odası'nın Genel Kurulu tarafından, kabul edilmiş olan bir yönetmelikle düzenlenmiş bir yapı içerisinde şu anda işlevini sürdürmektedir. Mimarlar Odası'nın ve Mimarlık Eğitimcileri'nin en önemli temsilcisi olarak da, MOBBİG'in önererek kabul ettiği Öğretim Üyeleri ve Mimarlar Odası Temsilcileri'nden oluşan bir yapısı vardır. MİAK koşulları ve süreçleri ayrı yönergelerde belirlenmiştir, web sayfalarından bunlara ulaşmak mümkündür.

Yine yerleşmiş olan bir alışkanlığımız da toplantı mekânları. Ağırlama, mümkün olduğu kadar davet eden Kurumun hizmetinde yürüyecek olan bir süreç, onun ev sahipliğinde.

Burada çok açık ortaya koymamız gereken bir konu vardır, bu da Mimarlar Odamızla olan da ilişkilerimizin dikkatle, hassasiyetle düzenlenmesi gereğidir. "Mimarlar Odası'yla işbirliğimiz karşılıklı anlayışa dayalı olarak sürmektedir" dedim. Onun için saygı ve anlayış çerçevesi içerisinde bize verebilecekleri katkıların en büyüğü olan belgelerimizin bir rapor haline getirilmesi, şeffaflaştırılması, ses kayıtlarımızın tutulmasını çok değerli katkılar olarak düşünüyorum. Buna karşılık şu yanlış anlaşılmalara da düşülmemelidir; "*Mimarlar Odası, MOBBİG çalışmalarının doğrudan doğruya ağırlayıcısı, sponsoru pozisyonunda*" değildir. Onun için ev sahibi olmak isteyen Kurumlar, bu ağırlığın büyük kısmını kaldıracaklarını da dikkate alarak davranmalıdır. Bunu özellikle hatırlatmak istiyorum. Çünkü hassa dengeler üzerine kurulu olan ilişki düzenimizi, birlikteliğimizi yaşatmak istediğimiz dönemde, karşılıklı bütün hassasiyetlere dikkat edilmesi gerektiğini şahsi olarak belirtmekte yarar görüyorum.

MOBBİG'in kuracağı birimler de olabilir. MOBBİG tarafından, MOBBİG kararıyla yürütülebilecek Komisyonların oluşumundan söz ediyoruz. Öngörebileceğimiz acil gündemlerimiz çıkabiliyor. Eldeki komisyonlara yenileri eklenebilir ya da görevi biten komisyon dağılabilir. Bu esnek yapılanma başarıyla sürdürülmektedir. Komisyonlarımız, çeşitli alt çalışma gruplarıdır aslında. MOBBİG toplantılarımız kısa süreli olduğu için, derli toplu bilgi iletebilmek amacını hedefleyen komisyonlardır. Az önce de konuştuğumuz gibi geçici ya da kalıcı olabilir; ihtiyaç durumuna göre ortaya çıkacaktır. Farklı şehirlerden üyelerin katıldığı bu komisyonlarda, çeşitli biraraya geliş modellerini yaşadık. Bu konuda da tutucu bir yapımız yok. Değişken ve komisyonların kendi inisiyatifine bırakılmış bir birliktelik söz konusu.

Œu anda var olan Komisyonlarımıza bir göz atacak olursak; Eğitim Komisyonu, Lisansüstü Eğitim Komisyonu; Atamaları Yükseltme Kriterleri Komisyonu; Veritabanı OluŒturma Komisyonu; Çift Ana Dal Komisyonu, Mimarlar Odası Sürekli Mesleki GeliŒim ÇalıŒmaları Komisyonu gibi gündemde olan konularla ilgili kurulmuŒ komisyonlarımız var. Bunun yanı sıra geçici olup, tek defalık çalıŒma sürdürecektir olan komisyonlarımız da oldu, "MİAK Seçim Esasları Hazırlama Komisyonu" gibi. Biliyorsunuz, geçen MOBBİG toplantısında bir araya gelip, bize ÇalıŒma Esasları'nı sundular. Orada sizin onaylarınızla konulmuŒ olan bu seçimler de, bu toplantıda gerçekleşecek.

Bu ÇalıŒma Esasları da bizim komisyonumuzca, MOBBİG ÇalıŒma Esasları Hazırlama Komisyonu tarafından hazırlandı. Sizlere ikinci kez görüşlerimizi sunuyoruz. Tarihçe Hazırlama Komisyon'umuz, geçen toplantıda Selahattin Bey, bize baştan beri öz veriyle katıldığı, sürekli katıldığı bu toplantılardaki tarihsel dönüm noktalarını ve gelişimi sundu. Bizler, içinden tanıdığımızı zannettiğimiz bu yapının, ne kadar devingen olduğunu ve ne kadar çok şey bilmediğimizi fark ettik. Onun için, Œu anda Komisyonun çalıŒmaları bu bilgileri, belgeleri toplayıp, web sayfasına yerleŒtirme yoluyla sürmektedir. TeŒekkür ederim.